

Senere ændringer til forskriften

Lovgivning forskriften vedrører

- LOV nr 147 af 15/04/1930
- BEK nr 975 af 16/12/1998

Yderligere dokumenter:

- [Beretninger fra ombudsmanden, der anvender denne retsforskrift](#)

Den fulde tekst

Vejledning om erhvervelse af kvalifikationer til betjening af mammografer ved screening for brystkræft

(Til sygehusforvaltningerne m.fl.)

1. Indledning

Sundhedsstyrelsen udsender hermed vejledning om erhvervelse af kvalifikationer til betjening af mammografer ved screening for brystkræft.

Vejledningen, der er udarbejdet efter drøftelse med de involverede parter, har taget udgangspunkt i, at tidspunktet for tilbud om national brystkræftscreening for de 50 til 69 årige kvinder er blevet fremrykket til 2007. Derved er opstået et akut behov for personale, der er kvalificeret til at betjene en mammograf. Det forventes, at en planlagt større uddannelseskapacitet for radiografer på lidt længere sigt vil løse problemet med manglende personale på området hvorfor vejledningen alene har gyldighed indtil udgangen af 2010. Vejledningen giver mulighed for at sygehusmyndighederne kan sikre sig det nødvendige personale til gennemførelse af screening for brystkræft. Senest med udgangen af 2010 vurderer Sundhedsstyrelsen behovet for en eventuel ny gyldighedsperiode.

I henhold til § 13 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse 975 af 16. december 1998 om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter kan kun radiografer, læger, kiropraktorer og røntgensygeplejersker udføre røntgenundersøgelser. Andre personer der udfører røntgenundersøgelser skal have deres uddannelse godkendt af Sundhedsstyrelsen. Vejledningen skal derfor medvirke til at sikre, at personale der arbejder med betjening af mammografer, har tilstrækkelige kompetencer til at varetage betjening af mammografer og øvrige opgaver i direkte forbindelse med brystkræftscreening.

Oplæring skal foregå under ansættelse på en radiologisk klinik/enhed. Kompetencerne erhverves gennem teoretiske moduler og ved praktisk oplæring.

2. Vejledningens formål

Vejledningen har som formål at sikre, at betjeningspersonale, der ikke umiddelbart må foretage røntgenundersøgelser jf. § 13 i bekendtgørelse nr. 975¹⁾ erhverver tilstrækkelige kundskaber, tekniske og praktiske færdigheder til at kunne betjene mammografer i forbindelse med screening for brystkræft. Vejledningen skal sikre et på landsplan ensartet og tilstrækkeligt fagligt niveau for personalets funktion d.v.s. ansvarsfuld betjening af mammografer i forbindelse med brystkræftscreening.

Betjeningspersonalets kompetencer skal leve op til de krav, der stilles i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter.

3. Betjeningspersonalets ansvars- og funktionsområde

Funktionsområdet har to dimensioner: Teknisk praktisk gennemførelse af mammografi i forbindelse med brystkræftscreening og informations- og omsorgsgaver i forbindelse hermed.

I forbindelse med betjening af mammografer har betjeningspersonalet til opgave at sikre den praktiske gennemførelse af mammografien bl.a. ved at foretage hensigtsmæssig positionering, optagelse, vurdering af billedkvalitet og projektion samt sikre optimal strålehygiejne.

Betjeningspersonalet skal endelig medvirke til at sikre tilstrækkelig kommunikation, information og omsorg omkring mammografi i forbindelse med brystkræftscreening.

4. Betingelser for erhvervelse af kvalifikationer

For at kunne varetage funktionen som betjeningspersonale jf. § 13 stk. 3 i bekendtgørelsen om medicinske røntgenanlæg, skal betjeningspersonalet som minimum have gennemført et oplæringsforløb omfattende mindst 10 ugers teori og selvstændig udførelse af 200 mammografier (800 optagelser).

For at kunne påbegynde oplæringen er det en forudsætning at betjeningspersonalet

1. har mindst 2 års erhvervs erfaring, relateret til klienter/patienter indenfor det sundheds- eller socialfaglige område, eller
2. har gennemført en mellemlang videregående sundhedsuddannelse.

5. Tilrettelæggelse af oplæringen

Oplæringen tilrettelægges i en vekselvirkning mellem teori og praktik. For at sikre det faglige niveau anbefales at den teoretiske undervisning, i form af 2-3 teoretiske moduler, udbydes af uddannelsesinstitutioner, der i øvrigt udbyder radiografuddannelsen. Den praktiske del af oplæringen skal foregå på radiologiske klinikker/enheder, der har den fornødne kapacitet, viden og erfaring indenfor brystkræftscreening.

Mål:

At betjeningspersonalet erhverver viden og færdigheder, således at de efter endt oplæring med en vis rutine og selvstændighed kan varetage screeningsmammografier. De skal således:

- a. forstå baggrunden for screeningsundersøgelser, herunder WHO's regler
- b. forstå den grundlæggende strålebiologi og genetik
- c. forstå ioniserende strålings egenskaber og vekselvirkning
- d. forstå og anvende de strålehygiejniske principper
- e. forstå den grundlæggende teknik bag frembringelsen af røntgenstråler – særligt med henblik på mammografiteknik
- f. forstå og anvende apparaturets betjeningsmuligheder
- g. forstå og anvende RIS og PACS
- h. forstå og anvende viden om mammae og thorax, anatomi og fysiologi såvel som røntgenanatomi
- i. forstå, anvende og evaluere de projektioner, der anvendes til brystkræftscreening
- j. have viden om patologiske processer i mammae
- k. opnå kendskab til kvalitetssikring
- l. kunne vurdere og varetage klienternes behov for information, kommunikation og generel omsorg (såvel fysisk som psykisk) i forbindelse med brystkræftscreening
- m. forstå eget ansvarsområde
- n. forstå vigtigheden af, og være aktiv, i et tværfagligt samarbejde internt og eksternt

Den teoretiske del består af følgende faglige områder, relateret til mammografi:

- a. Matematiske og fysiske grundbegreber ved frembringelse af røntgenstråler/ioniserende stråling
- b. Sundhedslovgivning og jura (organisation af kræftbehandling, lovgivning, etik mv.)
- c. WHO's retningslinjer for screening – herunder etik
- d. Omsorg
- e. Dosimetri (inkl. øvelser)
- f. Strålebeskyttelse
- g. Apparatur til mammografi
- h. Røntgenanatomi, topografisk anatomi, fysiologi
- i. Psykologi og kommunikation
- j. Røntgenfund og patologi relateret til mammae
- k. Kvalitetssikring.

Den praktiske del omfatter alene mammografier i forbindelse med brystkræftscreening samt information, kommunikation og omsorg i forbindelse hermed og skal give mulighed for erhvervelse af kundskaber og øvelse, herunder sikkerhed i at kunne betjene mammografiapparatur på en sådan måde, at mammogrammerne lever op til vedtagne standarder.

6. Bedømmelse af kvalifikationer

De erhvervede kvalifikationer dokumenteres dels ved en kundskabsprøve med eksternt censor ved afslutning af teoriforløbet, dels ved selvstændig gennemførelse af 200 mammografier (800 optagelser), godkendt af en klinisk vejleder, der har erfaring i mammografier.

Efter bestået kundskabsprøve og gennemført og godkendt oplæringsforløb indsendes dokumentation herfor til Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen udsteder herefter en tilladelse til at betjene mammografer til screening for brystkræft.

7. Koordineringsrådet

De involverede uddannelsesinstitutioner nedsætter et koordineringsråd, som på landsplan sikrer ensartet

- teoretisk undervisning
- tilrettelæggelse af den praktiske oplæring
- tilrettelæggelse af kundskabsprøvens form og indhold.

8. Meritbestemmelser

Merit for hele eller dele af oplæringsforløbet kan gives af Koordineringsrådet til personer, som kan dokumentere tilsvarende kompetencer erhvervet i ind- eller udland.

9. Ikrafttrædelsesbestemmelse

Vejledningen træder i kraft den 16. oktober 2006.

Sundhedstyrelsen, den 4. oktober 2006

Eva Hammershøj

/Søren Thorning

Officielle noter

¹⁾ Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 975 af 16. december 1998 om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter.